

Satavuoden kausi

Älä anna noitanaisen elää

TEATTERI

Arthur Miller: Noitavaimo. Suomennos: Ritva Heikkilä, Simo Konsala. Ohjaus ja sovitus: Aino-Maija Hyttilä-Hellman. Puvustus: Jaana Salonen. Lavastus: Aino-maija Hyttilä Hellman. Valot: Seppo Saarinen. Rooleissa: Antti Simola, Tiina Pihlajaniemi, Sanna Myllyniemi, Teuvo Lehtinen, Tommi Virhiä, Kimmo Järvinen, Pertti Virtanen, Harri Raunio, Marja-Maija Noterma, Kirsi Kyllönen, Juha Vastamaa, Väinö Väkky, Ella Parkkinen, Jussi Kemppainen, Susanne Mäkelä, Anni Savo, Laura Nummi, Mari Mattila. Porin Työväenopiston näytelmäryhmä Monikasvojen esitys 27.4.1999.

McCarthyin vainoharhaiset kommunistijahdit saavat Millerin *Noitavainossa* tulenakarvaiset takaumansa vuosisatojen takaa niin tehokkaalla tavalla, että se hätkähdyttää miettimään myös tämän hetken noitavainoja. Sitä, mikä aikoinaan oli pappien Noita-

vasarasta varmana tietonaan lukemaa ja Raamatusta suurennuslasilla tämän artikkelin otsikon tavoin etsimää, kutsutaan nykyään propagandaksi. Vaikka tiedonvälitys on kehittynyt, ei meillä vielä ole varmuutta nykyajan sotakenttien tapahtumista. Luemme "varmana" tietona, että jonkun sodan joku osapuoli käyttää nuoria poikia kävelevinä veripankkeinaan. Ja jonkun sodan toisen puolen "pappien" uhrit syötetään tiedolla, että kauhuissaan pakenevat perheet ovatkin terroristijoukkioita. Propaganda muokkaa mielipidettä joukkosuggestion tavoin ja kohta olemme valmiita roihauttamaan ensimmäiset roviomme.

Millerin kuvaama tapahtumaketju tuo mukaan myös toisen suggestiivisen elementin. Noitasyytöksistä epäillyt alkavat kuin Stalinin vainojen uhrit lopulta uskoa tehneensä jotain paha. Ja pahuuden potentssi vain kasvaa. Saman asian voi vetää nykypäivään puhuttaessa Suomea kohahduttavasta saatananpalvonnasta. Vielä viisi vuotta sitten suo-

malaiset nuoret pitivät saatananpalvontaa täytenä huuhaana, kunnes koulut täyttyivät kiertävistä lahkolaisitelmöijistä, jotka pastori Samuel Parisin tavoin tekivät kaikkensa todistaakseen kuvitellun saatananpalvonnan lihallistuneen todelliseksi. Ja propaganga loikin asian todeksi - mutta vasta tämän jälkeen.

Paneutumista Millerin tekstiin

Työväenopiston näytelmäpiiri Monikasvot on ohjaajineen paneutunut Millerin tekstiin pieteetillä. Siitä kertoo yksittäisten henkilöiden hahmolokerointi kyläkollektiivikuvan kuitenkään häipymättä.

Kun kahden lapsen sairastuminen ja kylän tyttöjoukon loihdintatempot saavat vähäpääsimät ja lapsellisimmat ilmiantamaan neljä noitaa, nämä paljastavat 39 lisää ja vetävät mukaansa jälleen 90 syytöntä. Vainoharhan roihuissa hajoaa Salemin kylä pelon ja kauhun vallassa. Hulluutta vastaan nousevaa Millerin minäkuva, protestanttisia aat-

John Proctor (Antti Simola) joutuu Abigail Williamsin (Sanna Myllyniemi) välityksellä keskelle ihmisten itsensä luomaa helvettiä.

teita omaavaa uudisraivaaja John Proctoria esittävä Antti Simola ei lähde rakentamaan rooliaan runsain vivahtein, vaan pikemminkin juhokoskelamaiseksi oman sanansa pitäjäksi.

Kovin suomalaiselta vaikuttava Proctor on siinäkin mielessä uskottava, että kaikkensa antanut mies osoittaa hyvästienjättöhetkellä rakkautensa vaimoonsa (varsinkin oikeuskohtauksessa herkkä Tiina Pihlajaniemi) ja syntymättömään lapseensa vähäeleisesti. Suurimman mielenkuohun Simola ajaa pelkästään kouristuviin käsiinsä.

Proctorin perheen tuhoon ajavaa, kylän naisiin hypnoottisen vallan omaavaa Abigail Williamsia esittää luonnottaren raivolla Sanna Myllyniemi. Jo alun intensiivisestä rummutuskohtauksesta valokiilaan kohoavan Abigailin seksuaalisuus on hurjaa, ajoittain jopa tilaasyövää.

Pastori John Dale Tommi Virhiän esittämänä ottaa hyvin ohjat käsiinsä ahneen maalaispapin kutsumana. Kasvaminen irtiottoon aiheutetusta pahasta tapahtuu hitaasti, pitkien oikeudenkäyntien varmistamana. Olisiko oikeudentajun valaistunutta tilaa pitänyt kliimaksissa kuitenkin entisestään koros-

taa. Lopullinen varmuushan nostaa Dalesta itse asiassa julistajan.

Kimmo Järvisen varakuvernööri Danfort on ehdottomalla ja ehdottomuudessaan jaanaavallakin auktoriteetillaan kylmyyttä huokuva. Kirsi Kyllönen teki pelokkaan yksinkertaisena Mary Warrenina näkyvän työn.

Ilahduttavaa kehitystä

Aino-Maija Hellmanin ohjaus Millerin Noitavainosta on osoitus Monikasvojen työn askelmittain tapahtuvasta kehityksestä. Tosin näytelmäpiirin produktioita lienee turha verrata toisiinsa, sillä materiaali ja materiaalin yhteenhitsautuminen on joka opintovuosi yhtä vaihtuvaa.

E erityisen ilahduttavaa on kuitenkin todeta lavastuksen ja näyttämötekniillisen toteutuksen kehitys studion ankeaa luukkunäyttämöä kehittyneemmälle tasolle. Teatteri kaipaisi opiston puolesta kuitenkin muutamia juuri tekniikkaan liittyviä lisäpanostuksia, esimerkiksi valon käyttö tehokeinona jäi nyt resursien puutteessa vähäiseksi.

Ville Hammarberg